

nja domače detelje v večjem obsegu vsaj dotlej, da se ne povrnejo zopet navadni časi, in plesnivih močnih krmil jim ne bo treba dokupovati za težko prislužen denar.

Treba pa je uvaževati, da je deteljno seme že silno drago in, kakor vse kaže, ga v prihodnje ne bo tako lahko dobiti. Zato bi bilo prav, da bi kmetovalci pridelali potrebno deteljno seme doma. Sploh pa se vsled zaprtja mej pridelovanje semenske detelje iz vrstno izplačuje tudi za prodajo. Naša semenska detelja je dobrega slovesa in se lahko proda.

Za seme se pušča navadno detelja druge košnje in sicer na takih prostorih, kjer ni previsoka in tudi ne pregosta, ker inace kaj rada poleže. Detelja je zrela, ko porjave in se posuše njene glavice, ter je neno seme trdo in rumenkaste ali pa rumenkastovijolčaste barve. Ko je detelja zrela, se jo požanje, posuši in omlati.

Na 1 hektar se pridelja 3 do 5 metarskih stotov deteljnega semena, ki je pri sedanjih cenah očiščeno vredno 1800 do 3000 K.

Ravnatelj Turk.

Rusko bojišče.

V Bukovini in Karpatih nič posebnega. Med Kolomejo in Bučacom napadajo Rusi naše postojanke pred Stanislavom. Mesto Brody so dne 28. julija Rusi zasedli. Z veliko silo so se navadili Rusi severno-zahodno od mesta Brody čez državno mejo in silijo proti Lvovu, ki pa je baje izven nevarnosti. Ob velikem ovinku ob srednjem Stohodu smo se umaknili za nekaj kilometrov nazaj. Rusi pošiljajo nove ogromne čete v Volinijo. Huda bitka se vrši tudi na severu med mestoma Baranoviči in Riga.

Na gališko bojišče je došlo več tisoč Turkov, ki bodo v zahvalo, da so naši pomagali Turkom, se borili proti Rusom.

Odločilna borba v Galiciji.

V vzhodni Galiciji in v Voliniji divjajo na celi črti, od Pruta do Stohoda, krvave bitke. Ruske armade so po velikih pripravah zamahnile k odločilnemu udarcu. Boji morda še niso dospeli do vrhunca, toda trdno se smemo nadejati, da se Rusom navzile njihovi premoči, njihovi srditosti in brezobzirnosti njihovih navalov tudi tokrat ne bo posrečilo, doseči prvih glavnih ciljev njihove velike ofenzive, ki so označeni z besedami: Ogrsko, Stanislav, Lvov in Kovel.

V Karpatih.

V Bukovini in Karpatih je zadnji čas razmeroma mirno. Pri Kirlibabi so naši vrgli Ruse, ki so prodrli do sedla Prislup na ogrska tla, nazaj v Bukovino. Pri Jablonici se je vršilo le nekaj manjših prask.

Proti Stanislavu.

Po večtedenskem odmoru je prešla armada generala Lešickega dne 28. julija na svojem desnem krilu (severno od Kolomeje) k napadu. Navalila je na naše postojanke med Chocimierzom, jugovzhodno Tlumača in Monasterzye ob Koropiecu. Noč in dan so se ponavljali siloviti ruski sunki, ne da bi se sovražniku posrečilo, doseči večje vspehe. Ob Koropiecu je bil popolnoma odbit, južno od Dnjestra so ga naše čete v petek ustavile na naši drugi obrambni črti red Tlumačem in ga v soboto odbile tudi pri Molodilovu (16 km južno Otinije). Dne 30. in 31. jul. so Rusi klujo napadali našo fronto zapadno od Bučaca. Ruski naval južno in severno od Dnjestra proti zahodu je naperjen proti mestu Stanislav.

Mesto Brody v ruskih rokah.

Rusko uradno poročilo z dne 28. julija pravi, da so ruske čete isti dan (28.) zavzele ob 6. uri 30 minut mesto Brody v Galiciji. V mestu, ki je šlo po prej 20.000 ljudi, je ostalo le kakih 600 oseb.

Ali je Lvov v nevarnosti?

Ogrski list „Pester Lloyd“ javlja iz vojnega stana o usodi Lvova: Če se je tudi deloma zmanjšalo naše posestno stanje, se glavno mesto Galicije ne nahaja v nevarnosti. Če bi prišla nevarnost, bi to vojno vodstvo prebivalstvu pravočasno naznanilo, kakor je to storilo tudi o Brodyju. Armada ima sree za prebivalstvo in bo poskrbela, da ne bo nihče presenečen. Če bo potrebno, se bo pravočasno naznanilo in sicer rajši 14 dni prej kot 24 ur prepozno.

Pri Brodyju.

Ernst Bregar iz Trbovelj, sedaj topničar pri c. kr. težkem topniškem polku št. 1, nam piše iz Galicije:

Ze štiri tedne se nahajamo v bližini mesta Brody. Setaj se lahko včasih malo pozabavamo. Dne 4. julija smo priredili veselico za sprejem našega novega baterijskega poveljnika, katere se je tudi naš generalmajor udeležil. Pri tej bateriji smo ljudje od vseh narodnosti. Zato smo morali zapeti na željo generala v vseh jezikih. Prvi so zapeli Nemci, potem Ogrji, za njimi Rumuni; Čehi so zapeli češko himno „Kje dom je moj.“ Ker je general tudi rodom Čeh, je pel zraven Čehov kot navaden vojak. Nazadnje pridemo na vrsto mi Slovenci. Čeravno najmanjši po številu, ali vendar smo zapeli navdušeno našo slovensko cesarsko pesem „Bog obrani, Bog obvari.“ A ko smo končali, je rekel general, da Slovenci najlepše zapojejo in je nas pohvalil. Malo pozneje, po dobri večerji in pri zlahtni kapljici vina, so se razlegale vesele pesmi v pozno noč, ne meneč se za Ruse, ki so nas menda tudi poslušali. Niti eden strel ni padel tisti večer proti nam. Drugi dan so nas pa začeli prav prijateljsko pozdravljati in sicer s šrapneli, ki pa k sreči niso naredili pri nas nobene škode. Ta prijazen pozdrav smo pa takoj obilo zavrnili z našim svincem.

V Voliniji.

Zelo obširni in mogoče še ljutejši boji, kakor v Galiciji in Bukovini, so se vršili na volinjski fronti. Od Stobihye ob Stohodu do Berestečka ob Stiru je divjala v soboto, dne 29. julija, srdita bitka, katere potek je za Ruse povsem neugoden. V petek se je bilo sicer Rusom posrečilo, potisniti nemško središče pri Tristenu čez Stohod nazaj, toda vspeh je brez važnejšega pomena. V soboto so se umaknile naše in nemške čete iz ostrega kolena, ki ga ivori reka Stohod med Janovko—Ugli—Kašovko, na ravno črto Kašovka—Janovka. Naša fronta je bila tam ostro izbočena proti vzhodu in Rusi so nas napadali od severa in od juga, tako da je general Linsingen moral fronto umakniti, da je bila črta izravnana. Dne 30. julija pa so naše čete prešle celo k protinapadu in so južno od kraja Stobihva vrgle Ruse krepko nazaj. Vlelih je bilo pri tem 2000 Rusov.

Rusi se pripravljajo za tretjo zimsko vojsko.

Rusko časopisje objavlja prve sklepe Rusije za tretjo vojsko po zimi. Vlada je razdelila dobavo streliva za dobo od oktobra 1916 do aprila 1917; na Japonsko bo zopet odpadlo 450 milijonov rubljev.

Italijansko bojišče.

Na italijanskem bojišču se od zadnjega našega poročila ni zgodilo nič kaj pomembnega. Na soški in koroški fronti večinoma samo artilerijski boji. Edino pri trdnjavici Paneggio (južnovzhodno od Tridenta ob državni meji) se vrše že 14 dni spopadi z menjajočo se srditostjo. Italijani trdnjavnice ne morejo dobiti v roke. Na vzhodni tirolski fronti napadajo Lahli naše postojanke pri Tofani, a tudi brezuspešno. V dolini Pozina in pri gori Monte Zebio so prešli naši k vspešnim protinapadom. Dne 27. julija je naše zračno brodogve z bombami napadlo več italijanskih mest. Italijanski ministrski predsednik Boselli je obiskal fronto, kar italijansko časopisje smatra kakor predznak bodoče velike italijanske ofenzive.

Italijani podpolkovniku Turudiji.

Zagrebske „Novine“ pišejo: Podpolkovniku Turudiji so poslali Italijani listek, da bodo dne 1. avgusta v Grgarju, naj jim pripravi kosilo. Vojaki so odgovorili: Naj poskušajo priti. Spječemo jim paro, pa ne v Grgarju, ampak že pri Plaveh.

V krvavem ročnem metežu z Lahli.

Južno bojišče, julija 1916.

Maščevanje smo prisegli kletemu sovragu, zemlje lačnemu, od katerega smo bili kot poizvedovalna patrolja od vseh strani obkoljeni, skozi katerega smo si morali, da se rešimo sramotnega vjetništva, z bajoneti izsiliti izhod, ali pa častno umreti pod bodali razkačenih, maščevanja željnih Lahov, ki so padali vsled naše skupne brambe s strašnimi ranami na vse strani. Prihajali so vedno novi oddelki in naše stališče je bilo naravnost obupno.

Bližnjo višino, ki je nudila vse ugodnosti vojskovanja, ki so jo pa imeli Lahli v posesti, smo si hoteli osvojiti. Vsled tega smo morali biti natančno poučeni o sovražniku, da ga moremo vspešno od desne strani in s primerno močjo napasti, ne da bi sami imeli preveč izgub. V ta namen je bila poslana poizvedovalna patrolja, sestavljena iz samih neustrašnih, smelih mož, ki so, smrt prezirajoč, se prijavili v rostovoljno, hoteli se izkazati sposobne, da vstrajajo v vsakem kritičnem položaju. Pod poveljstvom izbornega poveljnika je odpotovala v mraku naša patrolja, previdno vparablajoč vse vojne zvijače. Sai se ni šlo le za njeno usodo, temveč za usodo celih oddelkov. Od kamena do kamena, počasi a vstrajno naprej, ne zmeneč se za nad glavami brenčeče krogle, ki so se s čudnim šumom izgubljale mogoče še

brez učinka tam nekje v daljavo. Tako se priplazimo do z nizkim grmičevjem obraščenega griča, ki je bil po našem mnenju od Lahov zaseden. Razviti v rojno črto pošljemo dva moža naprej. Odprtih oči in treznega duha je bilo treba; na levi in desni strani sem slišal šepet tovarišev, ki so se za vsak slučaj priporočali Bogu ter se v duhu poslavljali morda od svoje žene ali matere.

Bleda svetloba žarometov razsvetli za hip okoličico, deset korakov s predaj se premakne večja grma, skozi katerega moli odprta cev sovražne puške. Prednja dva moža planeta od strani na nič slutečo sovražno stražo, ki je bila v hipu razorožena, obupno kliče na pomoč, dokler ji nismo na primeren način ustavili glas. Vendar je bilo že prepozno. Kot hijene so se vsuli Lahli iz svojih skrivališč, katere smo v svetlobi žarometov natančno spoznali ter se tako polastili vseh za nas važnih sovražnikovih skrivnosti, ki nam je hotel onemogočiti vrnitev. Naše geslo je bilo: Nazaj ter tako rešiti važno sovražnikovo skrivnost, ali pa častno umreti ter plačati svojo smrt kolikor mogoče drago, kot se spodobi slovenskemu vojaku. Kaj mi je bilo v tistem trenutku na misli, res ne vem, kakor ne ve menda nobeden izmed nas; vedeli smo le eno: da moramo sedaj udariti in roke so krčevito grabile po bodalih, ker puške vsled gnječe nismo mogli več rabiti.

Na sovražni poziv „Roke kvišku!“ zasadi naš poveljnik, enoletni prostovoljec desevek Ivan Štiber, bodalo v prsa najbližje stoječemu Lahu, ki se mrtev zgrudi na tla. Noži so se zablskali v naših rokah, jeklo je udarjalo na jeklo in se je krhalo pri odbijanju. Vršila se je obupna borba. Mož proti možu. Odločevala je le spretnost in pogum. V silni premoči nismo obupali, saj poznamo Lahe-zajce. V trenutku, ko je padel prvi Italijan, se zgrudi naš poveljnik, izognivši se zvijačno proti njemu naperjenemu udarcu, a ostali kot blisk poderemo vsak enega Laha na tla, skušajoč se umakniti za skalo ter si tako zavarovati hrbet. Lahli so za hip onemeli, a se potem z vso besnostjo vrgli z „Avanti!“-klici na nas in zopet se je zablskal nož v naših rokah. Polastila se nas je bojna blaznost. Nikdo ne verjame, kaj je človek v takim trenutku zmožen. Gorkost sovražne krvi smo čutili na obrazih, ki nam je zalivala oči in nam jemala pogled. „Sekaj! Kolji!“ smo se vspešno bujali, ko so nam začele roke omahovati.

V tem kritičnem trenutku se razpoči šrapnel tu nad našimi glavami, ki povzroči med Lahli grozno razburjenje, katero smo izrabili za svoje umikanje, ki se nam je brez izgub posrečilo. Na podlagi naših poročil se je še isto noč od naše stotnije izvršil napad, katerega posledica je bila, da smo končno zasedli sovražno višino. Vjeli smo tri stotnije Lahov s pripadajočimi častniki vred. Nam pa ni izostala javna pohvala od poveljnika.

Kaj ne, takih junaških dejanj so zmožni samo vojaki južnoštajerskega 26. domobranskega pešpolka! — Jurij Plevnik.

Z laškim strelivom nad Lahe.

Iz laškega bojišča se nam piše:

Ko sem se nahajal od mesta Asiago več kilometrov v stran proti jugu v rezervnih pozicijah, pa sem si ogledoval lepe italijanske gozdove. Res nisem si mislil, da bi Italijan imel take gozdove v takim kamenitem svetu, kjer bi rastle smreke in hoje do 30 metrov visoke in še več. Sovražnik se je nahajal na visočini hriba, kjer se je bil ustavil v svoja dobra betonska kritja. Naši so imeli svoje postojanke v sredi hriba in mi smo bili za rezervo. Od tam je Lah s tiste visočine tako grozno streljal, kakor bi se toča vsuda in večina s samim dum-dum, da je kar pokalo okoli nas, ko se je zadela krogla ob drevo. Tudi nekaj kanonov je privlekel polentar od nekod ter metal granate in šrapnele proti nam, imel pa je slab cilj. Pozdravljala ga je tudi naša artilerija in sicer kar z njegovim lastnim strelivom in mu prizadjala prav ogromne izgube.

Zgubil sem tudi jaz dobrega tovariša, desetnika Franca Petek, doma iz Konjic. Sovražna krogla mu je šla čez prsa in mu vzela življenje. Bil je že četrtokrat v boju. V Galiciji si je zaslužil hrabrostno kolajno II. razreda in bronasto. Na Doberdolu si je zaslužil srebrno kolajno I. razreda in tukaj mi je večkrat dejal: „Si moram zaslužiti še zlato.“ Sovražna krogla mu je vzela mlado življenje. Bila sva celih pet mesecev skupaj kot dobra prijatelja, oba pri eni stotnji, ali sedaj hrabri junak počiva v laški zemlji. Bodi mu tuja zemljica lahka!

Nekega dne je prifrotala laška 15 cm granata in tresčila tik mojega kritja v tla in kosci granate so zleteli v kritje. Razstrelbe ni bilo prave, ker je granata padla na mehke svet. Drugače bi gotovo bila vse kritje raznesla. Nahajali smo se tam štirje zmiraj skupaj. Na tihem sem zahvalil Boga, kako čudežno Bog človeka obvaruje. Zatorej zaupanje v Boga in zmiraj človek srečo ima.

Pozdravljava vse somisljenike! Poddesetnik Valentin Čelofiga, doma iz Brezul pri Mariboru, in Franc Vidovič, četovodja, doma iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju.

Naši domobranci vjeli 1200 Lahov.

Slovenski fantje nam pišejo:

Bilo je v pretečenem tednu. Neki dan proti jutru so Lahli prišli kar v kolonah do naše postojanke.